

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 22 hallituksen esityksestä kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän kuolemanrangaistuksen poistamisesta tehdyn toisen valinnaisen pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 23 päivältä marraskuuta 1990 lähettänyt hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 274 ulkoasiainvaliokuntaan.

Asian johdosta on ollut kuultavana lainsäädäntöneuvos Ronald Wrede ulkoasiainministeriöstä.

Käsiteltyään asian ulkoasiainvaliokunta esittää kunnioittavasti seuraavaa.

Yhdistyneiden Kansakuntien piirissä on pyritty kieltämään kuolemanrangaistuksen käyttö järjestön jäsenvaltioissa. Jo vuoden 1948 ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus sisälsi rajoituksia kuolemanrangaistuksen käyttöön. Samanlaisia rajoituksia on myös YK:n yleiskokouksen vuonna 1966 hyväksymässä kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa, joka tuli Suomen osalta voimaan vuonna 1976.

Mainitun yleissopimuksen 6 artikla sisältää määräykset jokaisen ihmisen synnynnäisestä oikeudesta elämään. Artiklan perusteella kuolemanrangaistus voidaan langettaa ainoastaan vakavista rikoksista tekohetkellä voimassa olevan lain mukaan. Rangaistus voidaan panna täytäntöön vain toimivaltaisen tuomioistuimen lopullisen tuomion nojalla. Jokaisella kuolemaantuomitulla on oikeus anoa armahdusta tai tuomion muuttamista. Kuolemantuomiota ei saa langettaa alle 18-vuotiaiden henkilöiden tekemistä rikoksista eikä sitä saa panna täytäntöön raskaana olevan naisen osalta.

YK:n yleiskokous hyväksyi vuosina 1981 ja 1982 päätöslauselmat kuolemanrangaistuksen poistamista koskevan toisen lisäpöytäkirjan laatimisesta. Valmistelujen jälkeen pöytäkirja hyväksyttiin yleiskokouksen täysistunnossa 13 päivänä joulukuuta 1989. Pöytäkirja avattiin allekirjoitettavaksi helmikuussa 1990, jolloin

sen allekirjoitti muun muassa Suomi. Tähän mennessä pöytäkirjan on allekirjoittanut noin 20 valtiota.

Hallitusmuodon 6 §:n 1 momentin mukaan jokainen Suomen kansalainen on lain mukaan turvattu hengen, kunnian, henkilökohtaisen vapauden ja omaisuuden puolesta. Kuolemanrangaistuksen käyttäminen rauhan aikana on poistettu Suomen oikeusjärjestelmästä vuonna 1949 annetulla lailla (278/49). Kuolemanrangaistus poistettiin kokonaan Suomesta vuonna 1972 annetulla lailla (343/72). Ratifioimalla pöytäkirjan Suomi sitoutuu kansainvälisestikin luopumaan kuolemanrangaistuksen käyttämisestä kaikissa olosuhteissa.

Hallituksen esityksen ja saamansa selvityksen perusteella ulkoasiainvaliokunta pitää sopimusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien ehdotusten hyväksymistä.

Edellä esitettyyn viitaten ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi ne New Yorkissa 13 päivänä joulukuuta 1989 tehdyn kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän kuolemanrangaistuksen poistamisesta tehdyn toisen valinnaisen pöytäkirjan määräykset, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 29 päivänä tammikuuta 1991

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Aaltonen, varapuheenjohtaja Melin ja jäsenet Aitto-

niemi, Almgren, Juhantalo, Kuuskoski-Vikamaa, Wahlström ja Väyrynen sekä varajäsenet Donner, Haavisto, Helle ja Kääriäinen.
